

ÖNKÉNTES MUNKA

Mégis, kinek kötelező?

Az itthon is egyre népszerűbb önkéntes munka legutóbb akkor került fókuszba, amikor Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár januárban bejelentette: 2014-től érettségi-előfeltétellé tennék az 50 órányi önkéntes munkát.

mellett pedig sokakat a kihívás, a kaland vonz, de azért azt sem árt szem előtt tartani, hogy akadnak, akik üzletet csinálnak az önkéntes munkából, és könnyörtelenül kihasználják a jelentkezők naivitását.

2014-től kötelező lehet

Az önkéntes munka kérdése az utóbbi hónapokban különösen nagy figyelmet kapott: amellett, hogy 2011 az Önkéntesség Európai Éve, Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár januárban bejelentette, hogy 2014-től – a nemzetközi érettségi mintájára – az érettségi előfeltételévé, azaz kötelezővé tennék a közösségi szolgálatot. A készülő új közoktatási törvényben foglalt javaslat szerint a középiskolás diákoknak 50 órát kellene ilyen formában ledolgozniuk, amelyet heti 2 óra rendszerességgel, egy tanév leforgása alatt abszolválhatnak.

Az államtitkár bejelentése meglehetősen nagy visszhangot váltott ki mind a média, mind pedig a szakma részéről: az ellenzők többsége leginkább az önkéntes munka kötelezővé tételéből fakadó paradox helyzetet nehezményezte. Az önkéntesség lényege ugyanis már a nevében is benne van: önkéntes alapon, a közösségi munkára vállalkozó egyén szabad akaratából valósul meg, és ha mindez kötelezettséggé válik, épp a lényeg sikkadhat el. Az Egyesült Államok már jó ideje felvételi-többséget díjazza az önkéntes munkát, a hírek szerint pedig már több száz iskolai körzetben tették érettségi-előfeltételévé a közösségi szolgálatot. A nyugati országokban sem ritka ez az elképzelés, hazai berkekben viszont sokan vélik úgy, hogy a felzárkózáshoz Magyarországnak több időre, de legalább fokozatosságra lenne szüksége. A Nemzeti Erőforrás Minisztérium oktatási államtitkársága viszont a kötelező közösségi munka „főpróbájaként” év elején már meg is hirdette a középfokú nevelési-oktatási intézményeknek szóló TÁRS-programot, 355 pályázat közül végül 146 kapott támogatást.

Európa lakosságának körülbelül az ötöde végez valamilyen önkéntes tevékenységet, ez a GDP nem kevesebb, mint 5 százalékát adja.

Az ellenzők többsége leginkább az önkéntes munka kötelezővé tételéből fakadó paradox helyzetet nehezményezte.

I eteken, hónapokon át segíteni a világ másik végén, mindenféle ellenszolgáltatás nélkül: sokak szerint megfizethetetlen élmény. Vannak, akik egészen új emberként térnek vissza a külföldi önkéntes munkáról, de az itthon tevékenykedők is hasonló tapasztalatokról számolnak be. Az önkéntesség a „kellemeset a haszonnal” tipikus esete: a közösségi munkát végzők ugyanis amellett, hogy adott esetben más országok lakóival és szokásaival ismerkedhetnek meg behatóan, életre szóló élményként tapasztalhatják meg az önzetlen segítség előnyeit. Van, aki szerint „az önkéntesség szexi”, a segíteni akarás

ÖNKÉNTESK A KÖTELEZŐ KÖZÖSSÉGI MUNKÁRÓL

Az általunk megkérdezett önkéntes fiatalok többsége jó ötletnek tartja a változtatást, amennyiben az megfelelő szabályozással és odafigyeléssel párosul. Kerekes Zsófia, a Budapesti Corvinus Egyetem gazdálkodási és menedzsment szakos hallgatója mellett az egyetem önkéntes egyesülete, a Hallgatók a Közösség Szolgálatában (HaKöSz) vezetőségi tagja. A jelenleg az encsi kistérséggel közös Egyetemi Kistérségi Partnerségi Program koordinátoraként is tevékenykedő hallgató szerint „oda kell figyelni arra, hogy a kötelezővé tétel révén a fiatalok számára ne a kényszerűség, erőltettség negatív élménye kötődjön az önkéntességhez, mert ezzel egy életre elriaszthatjuk őket attól, hogy felnőttéik alatt is időt és energiát áldozzanak mások segítésére”. Emellett nem lenne szerencsés, ha „undok önkéntesekkel” büntetnék a rászorulókat – véli Medovarszky Bianka, aki korábban az ELTE kommunikáció-film szakos végzőseként a Magyar Önkéntesküldő Alapítvánnyal, az EVS (European Volunteer Service) programban egy spanyolországi filmfesztiválon dolgozott.

SZELÍD KÉNYSZER

Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár elmondása szerint azzal, hogy az önkéntességet beviszik a közoktatásba, az a céljuk, hogy a fiatalok kilépve a megszokott környezetükből megtapasztalják, másokért cselekedni mindig örömmel jár. Hozzátette: „Azokban az intézményekben, ahol a diákok már évek óta végeznek humanitárius munkát, mindenki azzal szembesült, hogy ezt nem érzik tehernek. Sőt, szívesen teszik: a kötelező első év után a legtöbben maguktól, önkéntesen is folytatják.”

Sokan viszont úgy vélik, hogy a tervezett változtatással az egyébként önkéntes alapon működő közösségi munkának éppen a lényegevész el. „A pedagógia sokszor alkalmaz úgynevezett »szelíd kényszer« a gyerek és a közösség érdekében. És ha ez jó módszerrel, motivációval történik, akkor a gyerek nem is kényszerként éli meg. Ilyen például a házi feladat megírása, vagy az, hogy reggel felkelünk és elmegyünk az iskolába. Azt szeretnénk, ha tíz év múlva a közösségi szolgálat olyan természetes velejárója lenne a középiskolás diákok életének, mint például az, hogy olvasást és matematikát kell tanulni, és amit majd később is folytat, de akkor már külső »kényszer« nélkül” – érvel az államtitkár.

Hoffmann Rózsa meggyőződése szerint ahhoz nem kell szakértelem, hogy egy fiatal egy héten egyszer két órára vagy kétszer egy órára elmenjen egy idős embernek bevásárolni, felsőprögetni az udvarát, vagy csak egyszerűen beszélgetni. „Hiszen ezt a családban is gyakorolják a fiatalok, különösen ott, ahol idős nagyszülők vagy beteg rokonok vannak. Ezért azok az aggodalmak, amelyeket néhányan megfogalmaznak – hogy honnan lesz erre kapacitás, illetve szakértelem –, mondva csináltak. Olyan tevékenységeket ajánlunk elsősorban a diákoknak, amelyeket könnyen megtanulhatnak a családban vagy egy szűkebb közösségben” – reagált az ellenzők által megfogalmazott kételyekre.

Közösségi munka a felsőoktatásban

Itthon számtalan civil-, illetve nonprofit szervezet foglalkozik önkéntesek toborzásával és foglalkoztatásával: munkájukat nagyban segítik a felsőoktatásban tanulók, hiszen ez az a korosztály, amely kellő lelkesedéssel és idővel rendelkezik, így a legtöbbet teheti a rászorulókért. Ahogy azt Mikesey Álmostól, a Magyar Önkéntesküldő Alapítvány (Hungarian Volunteer Sending Foundation – HVSF) kuratóriumi tagjától megtudtuk, az általuk az EVS (European Volunteer Service – Európai Önkéntes Szolgálat, az Európai Bizottság programja) keretében külföldre küldött önkéntesek közül a legtöbben egyetemisták és főiskolások. „Pontos adataink nincsenek, de a hozzánk jelentkezők 90–95 százaléka éppen felsőfokú tanulmányai előtt áll, vagy már tanul valahol, illetve nemrégiben szerzett diplomát.” Bár korábban sokan neveztek meg egy adott országot célpontul, a projekt konkrétumai nem különösebben érdekelték őket, ez mostanra változni látszik. „A legtöbben szociális (elsősorban hátrányos helyzetű gyerekeket és fogyatékkal élőket érintő), környezetvédelemmel és sporttal, szabadidővel kapcsolatos tevékenységeket keresnek” – számolt be a változásról Mikesey Álmos.

Az önkéntesség szexi – szól a Budapesti Corvinus Egyetemen több mint két éve működő, az egyetemistákat társadalmilag hasznos, gyakorlati önkéntes tevékenységekbe bevonnó igyekvő diákszervezet, a Hallgatók a Közösség Szolgálatában (HaKöSz) országos egyesület